

Level: B

Plata de laur por l'ejam a usc

Těmp por s'arjigné ca: 10 menüc

L'ejam a usc é partí sö te döes perts: te na pröma pert ciafëise n test ladin da lí y da capí cun cater domandes da arjigné ca por la secunda pert, la conversaziun a usc. Tla conversaziun a usc respognëise ales domandes y la comisciun pó ciamó Ves fá n valgönes domandes lëdies lapró.

1 L'importanza di stödafüch tla storia

- 2 Da canche la porsona conësc le füch y á imparé da l'adoré por so bëgn, conëscera
3 ince süa forza desdrujënta; porchël ára ince messü imparé da se defëne.
- 4 An sá ch'al ê bele i Egizians che â n regolamënt cuntra le medefüch. Ince Roma â
5 bele tl ann 11 dan Gejú Crist n corp de stödafüch metü adöm da stlavs, mo
6 deach'ara se tratâ de n'istituziun tan importanta ê chësc corp diventé püc agn dedô
7 n'istituziun militara de setmile porsones. Tles cités dles provinziez romanes n'êl
8 indere degönes forzes militares di stödafüch, mo na sort de corp di stödafüch metü
9 adöm da artejans y lauranc de vigni sort: zumpradus, feurs, carigas, morinas y insciö
10 inant gnô sforzá da fá pert de chësc corp.
- 11 Sot l'imparadú Otavian êl ince te nüsc raiuns rové adalerch, adöm cun la cultura
12 romana, i injins da destodé le füch. Danter chisc êl sprinzes cun braciadures, condles
13 dal füch, litres y rampins dal füch. Canche nüsc raiuns ê gnüs tuc ite dai Romans tl
14 ann 15 dan Gejú Crist y ê diventá na pert dla provinzia Rezia, êl ince gnü metü sö
15 chiló da nos de te corps di stödafüch.
- 16 Mo cun le těmp s'ân intenü che i problems ê gonot ciamó d'atri: tles cités da inlaota
17 êl strades strëntes y al ê apëna ega assá da tó ca, i frabicac ê fac cun materiai che
18 piâ saurí füch y n medefüch ê n spavënt. Tles campagnes y amesa les munts n'êl
19 gnanca ega assá por ti ester manëcia a n medefüch. Lapró ê i injins da destodé dër
20 primitifs. Tla majera pert di caji jôra apëna da salvé valch.
- 21 Tl ann 1339 ê la cité de Maran vardüda jö y sön chëra â la grofa de Tirol, Margareta
22 Maultasch, dé fora n'ordinanza cun n regolamënt cuntra le medefüch. Le pröm
23 regolamënt di stödafüch é porchël altamo tl Tirol plü co 650 agn vedl. Chël de daidé
24 fora i vijins rová tla meseria o tl prigo de rogossies, roes y medefüch, gnô bele inlaota
25 conscidré n dovëi de vigni bun cristian y na virtù dla porsona.

- 1. Ci sort de injins â pa i Romans da destodé le fûch?**
- 2. Ci mistier fajô pa i stödafûch tles cités dles provinziies romanes?**
- 3. Ci sozedôl pa tles cités da inlaota?**
- 4. Cunta valch di stödafûch de to paisc.**
- 5. Domandes lëdies.**